

**ÜDRUMA PIIRKONNA
KÜLADE ARENGUKAVA
2016–2021**

Arengukava 2004–2009, kinnitatud Üdruma Küla Seltsi üldkoosolekul 18.04.2004

Muudetud arengukava 2008–2013, kinnitatud Üdruma Küla Seltsi üldkoosolekul 26.04.2008

Muudetud arengukava 2011–2016 Üdruma Küla Seltsi juhatuse koosolekul 21.02.2011

Muudetud arengukava kuni aastani 2021, kinnitatud Üdruma Küla Seltsi üldkoosolekul 17.04.2016

Juhatus liige: Vaike Nõu

Üdruma 2016

SISUKORD

1. SISSEJUHATAV KOKKUVÕTE	3
2. KÜLADE KIRJELDUS JA TÄNANE OLUKORD	3
2.1. Ajalooline taust	3
2.2. Külade paiknemine	4
2.3. Looduslikud olud	4
2.4. Majanduslikud olud	5
2.5. Infrastruktuur	6
2.6. Elanikkond	6
2.7. Inimkapital	6
2.8. Külaelanike koostöö	6
2.9. Küla muutumine ja arengutendentsid	6
2.10. Küla käsitlevad õigusaktid	7
3. KÜLA VAJADUSED	7
3.1. Elulised vajadused	7
3.2. Arenguvajadused	7
4. KÜLA TULEVIKUPILT	8
5. ARENGUEELISTUSED JA EESMÄRGID	8
5.1. Seltsimaja	8
5.2. Seltsitegevuse arendamine	8
5.3. Korras külateed	9
5.4. Külade heakord	10
5.5. Ettevõtluse arendamine	11
6. ARENGUKAVA JÄLGIMINE JA HINDAMINE	11
7. TEGEVUSKAVA 2016–2021	12

1. SISSEJUHATAV KOKKUVÕTE

Käesolev arengukava on koostatud Üdruma, Kastja, Lemmikküla ja Päre küladele.

Kõige suurem küla nii pindalalt kui ka elanike arvult on Üdruma küla. Selle küla asemel oli varem mitu küla. Küla asub riikliku tähtsusega Risti-Virtsu maantee ääres 21. kilomeetril.

Kastja küla on pindalalt küllaltki suur küla, aga elanike arv on väga väike, kõigest neli püsielanikega talukohta, mis asuvad Kasari jõe ääres.

Lemmikküla on nii pindalalt kui ka elanike arvult väike küla, seal elab alaliselt ainult üks pere. Küla asub Risti- Virtsu maantee ääres Üdruma ja Päre küla vahel.

Päre küla on keskmise suurusega küla, seal elab 18 peret. Küla asub maantee ääres, seda läbib Risti-Virtsu maantee ja Turpla-Jõgisoo tee.

Üdruma külakeskust võib pidada ka teiste külade keskuseks. See on nii ajalooliselt välja kujunenud.

Kunagi oli siin omaette Vaikna vald, mille keskus asus tänases Üdruma seltsimajas. Hiljem moodustati „Viisnurga” kolhoos ning seejärel muudeti see Kullamaa kolhoosi Üdruma osakonnaks. Seega julguvad arengukava koostajad pidada neid nelja küla üheks külakogukonnaks, et ühises koostöös saavutada soovitud eesmärgid.

Arengukava on koostatud 2004. aastal; 2010. aastal uuendatud arengukava kehtis kuni aastani 2016.

Käesolev arengukava on koostatud jätkuna 2004–2016 arengukavale.

2. KÜLADE KIRJELDUS JA TÄNANE OLUKORD

2.1. Ajalooline taust

Esimesed teated Üdruma külast on aastast 1518, kus nimetati teda Hydenorme`ks. Aastail 1524–1532 on Kullamaa kihelkonna vakuraamatus 43 asustatud punktide nime seas ka Üdruma vakus. 1570. a maaraamatu järgi oli Üdrumal 51 adramaad, 87 peret, 28 üksjalga ja 29 vabadikku.

Aastal 1853 müüdi Hans Petersonile Kullamaa kihelkonnas esimene talukoht päriks. See asus Jõeääre külas, (praeguses Kastja külas asuv Hansu-Kalda talu). Aastatel 1880–1899 muutus talumaade ostmine juba massiliseks. Talupidajate põhitegevuseks oli teravilja (eriti talinisu) kasvatus, vähesel määral lina ja kartuli kasvatamine ning veisekasvatus. Peamine kaubaartikkel oli talinisu, mis põhiliselt hobustega veeti otse Vigala raudteejaama, kus toimus kokkuost. Vähesel määral müüdi ka lina ja küttepuid, mis samuti läksid läbi Vigala. Kastjas Teenuse jõel oli puust pontoonsild, mille kaudu oli Vigalasse 8–10 km. Piima vedasid jõeääre talunikud Aasa koorejaama. Talvel hobustega, suvel mööda jõge paadiga. Üleval talunikud viisid piima Silla võitööstusesse. Teravili jahvatati Laastri vesiveskis, mis kuulus H. Tiimann'ile. Osalt ka Kullamaal Tankmanni vesiveskis. Ärksamad talumehed olid Junkermannid, Habermannid, Tulminid jt.

1941. aastal, kui algas II maailmasõda, põletasid sakslaste eest taganevad venelased maha Kastja puust silla, mis asus Teenuse jõel.

Talupidamisele tekkis lõpp 1949.–1950. aastal, kui algas suur kollektiviseerimise ajastu. Selle tulemusel tekkisid kollektiivsed majapidamised – kolhoosid. Algul olid kolhoosid väikesed, hiljem ühendati ja moodustus praegusest neljast külast üks kolhoos nimega “Viisnurk”. Veelgi hiljem sai sellest suure Kullamaa kolhoosi Üdruma osakond. Kolhoos lõpetas tegevuse 1993. aastal, mil kuulutati välja pankrot. Oma varaosakute eest said külainimesed erastada endale kolhoosi vara. Tekkisid talupidamised ja mõned suuremad ettevõtted.

Hariduse andmine algas 1581. aastal, kui Päre mõisa mõisnik Maydell asutas Päre kooli, mis hiljem läks üle Sillale ja sealt juba edasi 1966. aastal Kullamaale, kuhu ehitati uus suur ajakohane koolimaja.

Üdruma külas oli ka teine algkool. Selle asutas Vaikna vald 1870 ja kandis Vaikna algkooli nime. Kool lõpetas oma tegevuse laste vähesuse tõttu 1966. aastal.

Vaikna vallamaja asus Üdruma keskuses suure maantee ääres. Selles majas on olnud ka arstipunkt-haigla ja “Viisnurga” kolhoosi kontor. Selle hoone ja maantee vahel asub Üdruma lahingu mälestusmärk: 22. veebruaril 1918. aastal toimus siin Virtsu poolt pealetungiva saksa eessalga ja taanduvate punakaartlaste ning vene madruste vahel kokkupõrge. Külarahva seas tuntakse seda “valge hobuse mälestussamba” nime all, sest selles lahingus hukkus vaid üks elusolend – valge hobune. Siit on võrsunud välja ka kuulsaid inimesi, nagu Karl Bleimann “Loosi taat” (1822–1896), kuulus sepp, iseõppija auru-viljapeksu garnituuri ehitaja; Jaan Veidermann (1885–1932), Vaikna vallakooli õpetaja, tuntud kultuuri- ja haridustegelane; Eero Veiderma, Vaikna Vallakooli õpetaja; näitleja Aare Laanemets jpt.

2.2. Külade paiknemine

Üdruma, Kastja, Lemmikküla ja Päri külad asuvad Läänemaal Kullamaa valla lõunaosas. Külade üldpindala on 67,11 km². Kõige suurem neist on Üdruma küla, mille pindala on 41,54 km², järgneb Kastja küla 15,43 km², siis Päri küla 8,11 km², kõige väiksem on Lemmikküla 2,03 km². Idast piirnevad Üdruma ja Kastja küla Rapla maakonna Märjamaa vallaga, lõunas asub Martna ja Lihula vald. Küladest lääne poole jäävad Liivi ja Jõgisoo küla. Põhja pool asub vallakeskus Kullamaa, mis asub Üdruma küla keskusest 8 km kaugusel. Maakonna keskus Haapsalu asub 45 km kaugusel ja Tallinn 90 km kaugusel. Lähemal asuvad suuremad kohad on veel Lihula 23 km kaugusel ja Märjamaa 35 km kaugusel.

Üdruma küla läbib riikliku tähtsusega Risti–Virtsu maantee, mis loob hea ühenduse valla keskuse ja pealinnaga.

2.3. Looduslikud olud

Kastja küla piirneb lõunast Kasari jõega, mis suubub Kasari jõgikonda. Oluliseks loodusobjektiks on Laastre pais, mille läheduses on meeldivad ujumisvõimalused.

Metsadest on ülekaalus lehtpuumetsad, peamiselt kaasikud ja lepikud, vähemal määral sanglepikud ja haavikud. Puhtmännikuid ja -kuusikuid on väga vähe, alla 5% puistute pinnast. Maastik on Läänemale omaselt tasane ja soine. Suure osa Üdruma küla territooriumist võtab enda alla Keskküla turbaraba ja Laikküla soo. Mullad on oma viljakuselt kogu Eestiga võrreldes tagasihoidlikud liivsavi mullad.

Kastja küla jõeäärne piirkond kuulub Natura 2000 kaitsealade hulka. Kastja asub Käntu-Kastja hoiualal, mis võeti kaitse alla 2006. aastal, ja kogu ala on rahvusvahelise tähtsusega linnu- ja loodusala. Elustik on Käntu- Kastja hoiualal väga mitmekesine. Piirkonnas on mitme haruldase röövlinnu (kaljukotka, väike- ja suur- konnakotka, kanakulli) elupaigad ning vanas looduslikus seisundis soometsad, rabad, luhad, puiskarjamaad, puisniidud jt kooslused. Maavaradest leidub Laiküla rabas turvast (5156 ha, varu 6504 tuh m³). Laiküla rabas leidub olenevalt aastast ka rohkesti jõhvikaid, mis on osale külaelanikest väikese lisaissetuleku allikaks.

Kuna küla põllumaad on väheviljakad, siis viljakasvatus ei ole eriti levinud. Suur hulk põllumaadest on kasutusel rohumaadena, kas heina- või karjamaana. Loodushoiu seisukohalt on oluline, et ligi 300 hektaril rohumaadel viljeletakse mahetootmist.

2.4. Majanduslikud olud

- **Ettevõtted**

Ettevõtte nimi	Tegevusala	Asukoht	Omanik	Töötajate arv	Toodang
Reinu-Einari OÜ	teraviljakasvatus, metsandus, autoteenindus	Üdruma	E. Pärnpuu R. Smitt	8	teravili
Vetissilla OÜ	teraviljakasvatus	Päri	S. Pärnpuu		teravili
Lindest OÜ	teraviljakasvatus	Päri	R. Pärnpuu	3	teravili, põllu-, metsamaj. abistavad teenused
Kauni OÜ	lihaseisakasvatus, mahetootmine	Üdruma	V. Nõu	2	lihaseised, hein, silo
Hansu-Kalda OÜ	lihaseisakasvatus	Kastja	T. Laanemets	1	lihaseised
Miip OÜ	IT-teenused	Kastja	T. Laanemets	1	IT-teenused
Laimi Toomsalu FIE Ülevainu talu	piimakarjakasvatus	Üdruma	L. Toomsalu	1	piim, liha
Maanus Jõevee FIE Ritsu talu	veisekasvatus, teraviljakasvatus	Üdruma	M. Jõevee	1	liha, piim, teravili
OÜ Kullamaa Mõisad	viljakasvatus	Päri	H. Lepalaan		teravili, traktori teenustööd
Amanda Puhvet	toitlustamine	Üdruma		2	toitlustamine
OÜ K.O.T	koristamisteenus	Üdruma	T. Nigul	1	koristamisteenus
Siima OÜ	lihaseisakasvatus, mahe puuviljakasvatus	Üdruma	E. Leht	1	lihaseised, õunad
MTÜ Käntu-Kastja Arenguselts	loodushoid	Kastja	L. Kukkur		loodushoiutööd
Torf AS*	turba tootmine	Üdruma			turvas

* Torf AS paikneb küll Üdruma küla territooriumil, kuid paiksest rahvast antud firmas ei tööta kedagi.

- **Külaelanike töökohtade paiknemine külas, vallas, mujal**

Koluvere Hooldekodu on suurim tööandja Kullamaa vallas. Paljud külaelanikud käivad tööl ka väljaspool Kullamaa valda (Tallinnas, Pärnus). Levinud on elatustalu pidamine – palgatöölisi ei ole ja talu sissetulekust kaetakse oma pere vajadused.

Külas puudub kohaliku rahvast teenindav infrastruktuur. Lähim toidukauplus, postipunkt, perearstikeskus, apteek asuvad 8 km kaugusel valla keskses Kullamaal. Seal asetseb ka vallavalitsuse hoone ja kultuurimaja, lasteaed, keskkool, kirik ja kalmistu. Tööpäeviti on käigus vallavalitsuse poolt reguleeritav õpilasliin, millega pääsevad kohalikud elanikud valla piires liikuma. Igal esmaspäeval on eraldi bussiliin valla rahva teenindamiseks, mis viib rahva Kullamaale. Üdruma küla läbib küll Tallinn-

Virtsu maantee, mis eeldaks hõlpsalt pääseda nii Lihulasse, Saaremaale, kui ka pealinna, kuid ebapiisav bussiliiklus seda ei võimalda, kaugliini bussid külas ei peatu.

2.5. Infrastruktuur

Üdruma infrastruktuur on viimastel aastatel hästi arenenud. Turvalisuse suurendamiseks on loodud naabrivalve piirkond. Kortermajade ja Amanada Puhveti juures on olemas tänavavalgustus. Ehitatud on uus bussiootepaviljon. On rajatud valgustus seltsimaja juurde. Puudub lihtne teeviitade ja kohanimede olemasolu. 2010. aastast on seltsimaja juures ja puhkealal piirkonna külade kaart. Küla seltsimajas on olemas internetiühendusega arvuti üldiseks kasutamiseks ja Wifi leviala. Naaberkülasid ühendavad nii riikliku hoolduse all olevad kui ka kohaliku omavalitsuse hallatavad kruusateed. Paljud külavaheteed on aukliku kruusakattega ning teeperved on võsastunud, mis mõjuvad tee seisundile halvasti.

2.6. Elanikkond

Üdruma, Kastja, Lemmikküla ja Päre külates elab 2014. aasta seisuga 154 elanikku. Üdruma külas elab 97 inimest, Kastja külas 5, Lemmikkülas 7 ja Päre külas 45 inimest. Küla asustus on tihedam Üdruma küla keskses, kus asub kolm 8-korteriga maja. Keskuse läheduses asuvad ka eramajad tihedamalt. Keskusest kaugemal, eriti Kastja külas, on asustus väga hõre. Üdruma külas elab 26 peret, Kastja külas 4 peret, Lemmikkülas ainult 3 ja Päre külas 19 peret. Enamik külaelanikest on eestlased. Elanike arv ei ole viimastel aastatel oluliselt muutunud. Peale ametlikult registreeritud elanike elab külas ka inimesi, kelle elukoht on linnas, aga siin on nende maakodud.

2.7. Inimkapital

Paljud tublid inimesed tegelevad talupidamisega. Paljud on kasutanud võimalust ümber õppida ja uusi teadmisi omandada. Tänu uue seltsimaja valmimisele on mitmeid koolitusi korraldatud kohapeal. Nooremad külaelanikud on leidnud võimalusi end täiendada ja koolitada erinevates valdkondades ning on saanud tasuvat tööd kodukülast kaugemal. Mitmed inimesed, kes töötavad Koluvere hooldekodus, on läbinud koolituse sotsiaalhoolekande alal. Ettevõtlusega tegelevad külaelanikud on täiendanud end ettevõtluskursustel ja raamatupidamise kursustel. Meeldiv on tõdeda, et külast on sirgunud ka edukaid juhtivtöötajaid.

2.8. Külaelanike koostöö

Alates 2004. aastast, mil loodi Üdruma Küla Selts, toimuvad külas mitmed traditsioonilised üritused: igal aastal toimuvad jaanituli, lõikuspidu ja jõulupidu; igal kevadel toimuvad heakorralgud; suvel on spordivõistlused õues. Kõigist neist üritustest võtab külarahvas rohkesti osa. Üdruma küla inimesed on sportlikud, igal aastal võetakse aktiivselt ja edukalt osa Kullamaa valla küladevahelistest spordivõistlustest.

Piirkonna üritustest võtavad osa ka endised külaelanikud ja suvitajad.

2.9. Küla muutumine ja arengutendentsid

Nüüdisajal ei ole Üdruma elukohana populaarne, seetõttu püsielanikkond väheneb. Paljud väiketalunikud on lõpetanud tegevuse, kuna on juba üsna eakad, ja noored ei ole huvitatud vahetasuvast talutööst. Alles on jäänud üksikud suurtootjad.

Uute asukatena lisanduvad vaid suvekodude elanikud. Elanikkonna vähesus on tingitud tasuva töökoha puudumisest, mis on sundinud mõningaid kohalikke kodust kaugel tööle käima. See pärsib aga külaelu.

Viimasel ajal on külaelu arenenud. On tekkinud mitmeid uusi ettevõtteid. Üdrumal tegutsevad Amanda Puhvet ja Autoteenindus. Uus seltsimaja annab võimalusi vaba aja veetmiseks ja koolitusteks.

2.10. Küla käsitlevad õigusaktid

* Käesolev arengukava on oluliseks dokumendiks külade arengus. See tegevuskava on küla probleemide lahendamiseks ja eesmärkide elluviimiseks.

* Kullamaa valla arengukava on vastu võetud valla volikogu poolt 2012. aastal. Valla arengukavas käsitletavat probleemi, arengusuunad, eesmärgid ja tegevused, mis puudutavad Üdruma, Kastja, Lemmikküla ja Päri külasid, on ära toodud ka küla arengukavas.

* Üdruma Küla Seltsi põhikiri on vastu võetud seltsi asutamise koosolekul 8. veebruaril 2004. aastal. Põhikirjas toodud seltsi tegevuse eesmärgid on suunatud küla arengule ja on arengukava koostamise aluseks.

* Keskkonnakaitselised piirangud majandustegevusele on kehtestatud Natura 2000 aladele, millest üks asub Kastja külas.

* Muinsuskaitseadusega on kehtestatud piirangud vanadele asulakohtadele, mida on kolm: Üdruma külas Lepiku ja Jetsi talu vahelisel alal ning Ritsu talu maadel, Päri külas Jõgisoole viivast maanteest põhja pool. Nendel aladel on keelatud kaevamistööd. Muinsuskaitse all on ka 8 kivikalmet, mis asuvad Üdruma külas Võivere metsas.

3. KÜLA VAJADUSED

3.1. Elulised vajadused

- Vajadus puhta joogivee järele. Paljudes taludes on tekkinud põuaste suvedega joogivee puudus. Kaevud jäävad tühjaks ja inimesed on sunnitud vett tooma naabritelt, allikalt või jõest. 2009. aastal ehitati uus vee- ja kanalisatsioonisüsteem. Haljasasutuse programmist on toetatud inimestele veevarustussüsteemide ehitamist ja parendamist.

- Vajadus igapäevase toidu järele. Külas puudub kauplus. Esmatarbe- ja toidukaubad hangitakse lähimast kauplusest, mis asub Kullamaal. Vallavalitsuse korraldatud eribussiliiniga on võimalus külaelanikel külastada Kullamaa keskust kord nädalas.

- Vajadus parema arstiabi järele. Vallas puudub oma arst. Kuna perearst on naabervallaga kahepeale, siis siinsetel inimestel puudub arstiabi kättesaadavus vajalikul määral. Kullamaale arsti juurde saab koolibussiga ja igal esmaspäeval eribussiga.

- Vajadus paremaks liikumisvõimaluseks. Külateed on kehvast olukorras ja seda eriti kevadel ning sügisel, mil need on väga auklikud ja pehmed. Suvel kuivaga on teed tolmuised. Bussiliikluse tihedus on ebapiisav.

3.2. Arenguvajadused

- Ettevõtluse arendamine. Kõigil külaelanikel on võimalus lähikonnas tööd teha.
- Talude arenemine. Säiliks ja areneks talupidamine kui elulaad ja elatusvõimalus.
- Koostöö kõigi külas tegutsevate ettevõtete, talude ja ühingute vahel.
- Küla üldise heakorra paranemine.
- Kogu küla elanikkonna kaasamine seltsitegevusse.

4. KÜLA TULEVIKUPILT

Üdruma, Kastja, Lemmikküla ja Päri külad aastal 2021

- Üdruma külas tegutseb pood.
- Üdrumal on toimiv seltsimaja.
- Seltsimajas on internet, värkstood ja saun.
- Lastele on mänguväljak ja palliplatsid.
- Laastres on korras pais.
- Kastjas on sild üle Kasari jõe.
- Külades on elujõulised talud.
- Ettevõtlus on arenenud ja loodud on paremad tingimused ettevõtluseks.
- Kõigil külaelanikel on töö.
- Küla on heakorrastatud ja läbimõeldud haljastusega.
- Kõik külateed on korras, olulisemad teed on asfalteeritud või pinnatud mustkattega.
- On arenenud seltsitegevus, suvitajad on kaasatud külaellu.
- Külade loodusväärtused on kaitstud ja hoitud.

5. ARENGUEELISTUSED JA EESMÄRGID

Arengueelistus 5.1: Seltsimaja

Eesmärgid, mis täidetud:

- Kaminasaal ühisürituste läbiviimiseks. Vaba aja veetmise võimaluse pakkumine nii noortele kui ka vanadele.
- Seltsimajas on arvuti, internet, saun ja köök, mis on kõigile külaelanikele kasutamiseks.
- Seltsimaja katusekorrusel on 8 tuba, mida saab kasutada, kui toimuvad seltsimajas üritused.
- Seltsimaja juures on puukuur, kuhu varutakse maja küttepuud.
- On olemas varikatus, mida saab kasutada vabaõhuürituste korraldamisel.

Eesmärk 5.1.1. Seltsimaja kanalisatsioonikaevu rekonstrueerimine

Arengunäitajad, mida jälgitakse:

- Seltsimaja juurde rajatakse heitvee jaoks imbkaev.

Arengueelistus 5.2: Seltsitegevuse arendamine

2004. aastal loodi Üdruma Küla Selts, mis on tegutsenud aktiivselt. On rekonstrueeritud seltsimaja, heakorrastatud seltsimaja ümbrus. Rajatud laste mänguväljakud. Toimuvad iga-aastased traditsioonilised ühisüritused: jaanituli, lõikuspidu, jõulupidu, talgud, spordivõistlused.

Eesmärk 5.2.1. Seltsi poolt pakutavate teenuste väljatöötamine ja arendamine

Arengunäitajad, mida jälgitakse:

- Seltsimajas pakutakse külarahvale mitmesuguseid teenuseid: saun, internet, koolitus, ruumide rent, majutusteenus.
Praegu on olemas sauna kasutamine, internetipunkt ja ruumide rentimine üritusteks (erinevad koolitused, koosolekud, peod jne).

Eesmärk 5.2.2. Huviringide arendamine ja korraldamine

Arengunäitajad, mida jälgitakse:

- Seltsimajas toimuvad mitmed huviringid: võimlemine, näitering, käsitööring, praegu toimivad padjaklubi ja vanade seltskonnatantsude klubi.

Eesmärk 5.2.3. Lastelaagrite korraldamine

Arengunäitajad, mida jälgitakse:

- Seltsimajas korraldatakse laagreid nii kohalikele kui teistest piirkondadest pärit lastele.

Eesmärk 5.2.4. Loodusturismi arendamine

Arengunäitajad, mida jälgitakse:

- On rajatud loodusrajad, loodus- ja ajaloolised objektid on tähistatud ja kaardistatud. Juurdepääsud nende objektideni on hooldatud.

Eesmärk 5.2.5. Külarahva koolitamine

Arengunäitajad, mida jälgitakse:

- Korraldatakse õppepäevi, seminare inimeste oskuste ja teadmiste omandamiseks, et maal hästi hakkama saada ja piirkonda edumeelselt arendada.

Eesmärk 5.2.6 Sportimisvõimaluste loomine

Arengunäitajad, mida jälgitakse:

- Seltsimaja juures on olemas korvpalliplats ja võrkpalliplats.
- Igal aastal korraldatakse spordipäevi.
- Rajada mitmesuguseid spordirajatisi, et luua võimalusi erinevate spordialadega tegelemiseks.

Arengueelistus 5.3: Korras külateed

Külateid on Üdruma, Kastja, Lemmikküla ja Päri külates kokku 44,74 km, millest suurem osa on kruusateed. Teede olukord on väga tähtis külainimeste igapäevaelus ning jätkusuutliku ettevõtluse ja küla kogukonna toimimise tagamiseks. Inimeste elamised asuvad külates laiali, üksteisest suhteliselt kaugel. Inimestel on liikumisvajadus üsna suur. Enamik inimesi käib tööle väljaspool küla ja lapsed käivad kooli külast kaugemale. Külateede olukord ei ole rahuldav. Teed on augulised, eriti halb on olukord kevadel. Suvel teed tolmuavad, mis häirib teede ääres elavaid inimesi. Auklikud ja tolmuised teed rikuvad sõidukeid, häirivad jalakäijaid ja kohalikke elanikke. Teeääred on võssa kasvanud, mis raskendab teede kuivamist, halvendab nähtavust ja transpordiga läbitavust. Viimastel aastatel on teeääri võsast puhastatud, mis on oluliselt parandanud antud teelõikude olukorda. Üdruma seltsimaja juurde on paigaldatud külade kaart, kus näha kõik külateed, talud ja vaatamisväärsused. Teede kordategemiseks on vaja raha valla eelarvest ja riiklikest fondidest. Antud eesmärkide seadmisel on arvestatud valla arengukava ja eelarvega.

Eesmärk 5.3.1. Külateede ääred on võsavabad ja niidetud

Arengunäitajad, mida jälgitakse:

- Külateede ääred on võsast puhastatud.
- Teede ääred on niidetud ja puhtad; praegu ei ole see igal pool võimalik.

Eesmärk 5.3.2. Kõik kruusakattega teed on korras, siledad ja auguvabad

Arengunäitajad, mida jälgitakse:

- Laastre ja Kastja tee on korda tehtud.

Eesmärk 5.3.3. Olulisemad küladevahelised teed on tolmuvaba mustkattega

Arengunäitajad, mida jälgitakse:

- Üdruma-Liivi tee on tolmuvaba mustkattega; praegu on 600 m tolmuvaba.
- Turpla-Jõgisoo tee on tolmuvaba mustkattega; teostatud 2015. aastal.
- Siima-Laastre teerist on tolmuvaba mustkattega.

Eesmärk 5.3.4. Teeristidesse on paigutatud teeviidad

Arengunäitajad, mida jälgitakse:

- Küladee äärtesse on paigutatud viidad, mis näitavad talusid.
- Kõikidele piirkonna teedele on paigutatud viidad teenimega.

Arengueelistus 5.4. Külade heakord

Külade heakord vajab parandamist, kuigi see on viimastel aastatel tublisti paranenud. Kraav keskuses on võsast puhastatud, istutatud on sireliistikud.

Seltsimaja ümbrus on korrastatud. Maha on võetud võsa, rajatud mänguplatsid, lõkkeplats, regulaarselt niidetakse muru. Istutatud on ilupõõsaid. Kaks korda aastas toimuvad heakorralgud.

Üdrumal ja Turplas on uus bussipeatus. Rajatud on puhkeala.

Peamiselt Kastja küla ning osaliselt ka Üdruma küla paiknevad Käntu-Kastja hoiualal, mis on loodusdirektiivi elupaigatüüpide poolest väga mitmekesine. Paljud hoiualal asuvad kooslused on juba hoolduses ning elupaikade soodne seisund on tagatud. See omakorda tõstab kogu piirkonna esteetilisust ja looduskaitsest väärtust.

Eesmärk 5.4.1. Üdruma keskuse tänavad on korralikult valgustatud

Arengunäitajad, mida jälgitakse:

- Bussipeatuse juurde on pandud tänavavalgustused; praegu on ainult kortermajade ja seltsimaja juures

Eesmärk 5.4.2. Külas on süsteemselt rajatud ja hooldatud haljastus

Arengunäitajad, mida jälgitakse:

- Seltsimaja ja korterelamute juures väljakasvanud hekkidele on tehtud noorenduslõikus. Sihipäraselt rajatud kõnniteed on hooldatud ja haljasalale on istutatud kergesti hooldatavaid püsililli, ilupõõsaid; praegu terviklikult mõjuv haljastus puudub.
- Liigniiskuse all kannatavad maa-alad on kuivendatud ja haljastatud.
- Igal aastal toimuvad külas heakorralgud.
- Suvel niidetakse regulaarselt haljasalaid, selleks on vajalik osta seltsile murutraktor.

Eesmärk 5.4.3. Külaelanike teadlikkuse ja huvi heakorra vastu

Arengunäitajad, mida jälgitakse:

- Elanikkonnale korraldatakse õppepäevi aia kujundamisest, taimede hooldamisest ja looduse korrashoiust.
- Korraldatakse aastaringselt talu, eramu, kortermajade heakorralkonkurss, kus on auhinnad parimatele ja konkursist osavõtnutele.
- Korraldatakse fotonäituseid üldisest heakorrast ja ekskursioone teistesse küladesse tutvuma talude iluaedadega.

Eesmärk 5.4.4. Külas on puhkeala, ujumiskoht

Arengunäitajad, mida jälgitakse:

- Külas olevate veekogude ümbrused on hooldatud, nende juurde on rajatud võimalused ujumiseks ja puhkamiseks.

Eesmärk 5.4.5. Külas on lammutatud lagunenuid ja kasutamiskõlbmatuid hooned

Arengunäitajad, mida jälgitakse:

- Külas ei ole lagunenuid ja kasutamiskõlbmatuid hooned, mis riivavad silma ja rikuvad küla üldist maastikupilti.

Eesmärk 5.4.6. Külas paiknevad looduslikud elupaigad ja Käntu-Kastja hoiuala on hooldatud Arengunäitajad, mida jälgitakse:

- Hoolduses olevad looduslikud elupaigad on iga-aastaselt niidetud või karjatatud.
- Hetkel mittehoolduses olevad poollooduslikud kooslused on taastatud ja hooldatavad.
- Juurdepääsu tingimused Käntu-Kastja hoiualal hooldatavatele aladele on paranenud.
- Rajatud uus sild üle Kasari jõe Kastja külas.

Arengueelistus 5.5. Ettevõtluse arendamine

Üdruma piirkonna külates tegutsevad mitmed ettevõtted, mis ühtlasi on tööandjaks kohalikele elanikele. Jätkusuutliku ettevõtluse toetamine ning selleks vajalike tingimuste loomine ja parendamine tõstavad küla elujõulisust ja loovad uusi töökohti.

Eesmärk 5.5.1. Külas on arenenud ettevõtlus

Arengunäitajad, mida jälgitakse:

- Külas tegutsevad jätkusuutlikud ettevõtted ning loodud on uusi ettevõtteid, mis on tööandjaks kohalikele elanikele.
- Loodud on paremad tingimused ettevõtlusega alustamiseks ning jätkusuutlikkuse tagamiseks.
- Ettevõtted tegutsevad keskkonnahoidlikult ja loodussõbralikult.
- Ettevõtteid teenindavad teed on aastaringselt heas korras ja läbitavad.
- Ettevõtetel on võimalus liituda lairiba internetiühendusega.

6. ARENGUKAVA JÄLGIMINE JA HINDAMINE

Küla arengukava jälgimine saab toimuda arengunäitajate järgimisega, mis on ära toodud eraldi iga arengueelistuse eesmärgi juures. Samas on toodud tegevuskavas aastate kaupa eesmärgid ja tegevused nende täideviimiseks ning vastutajad iga arengunäitaja kaupa.

Arengukava elluviimist jälgitakse regulaarselt iga tegevuse toimumise ajal. Põhiliseks jälgijaks arengukava eesmärkide elluviimisel on külaseltsi juhatus, kuna küla arengukava on koostatud küla seltsi juhatuse koostöös ja seltsi eesmärgid ühtivad küla arengukava eesmärkidega. Külaselts koostab igal aastal oma tegevuskava ja eelarve, lähtudes arengukava tegevuskavast.

Kuna küla arengukava paljud eesmärgid ühtivad valla arengukava eesmärkide ja tegevuskavaga, siis jälgib selle täitmist ka vallavalitsus ja -volikogu.

Arengukava täideviimise tulemuste kokkuvõtmine ja aruandmine toimub üks kord aastas Üdruma Küla Seltsi üldkoosolekul. Arengukava jälgimisest annab ülevaate külaseltsi juhatus ja oma hinnangu annab üldkoosolek ja teised küladega seotud inimesed.

Arengukava elluviimise tulemuste tutvustamine külaelanikele toimub küla ühisüritustel ja valla ajalehe kaudu külarahvale ning vallale.

Igal aastal toimub arengukava ülevaatamine ja vajadusel täiendamine ning muudatuste tegemine. See saab toimuda iga-aastaselt külaseltsi üldkoosolekul, kui toimub külaseltsi uue aasta tegevuskava ja eelarve kinnitamine ning eelmise aasta eelarve täitmisele hinnangu andmine.

TEGEVUSKAVA 2016–2021

Jk.nr.	Tegevus	2016	2017	2018	2019	2020	2021	EUR	Raha allikas	Vastutaja
1.	Üdruma seltsimaja									
1.1.	Imbkaevu ehitus		juuli					2000	Leader, VV	SJ
1.2.	Värkstuba				juuli					
2.	Seltsitegevus									
2.1.	Majutusteenus	pidev	pidev	pidev	pidev	pidev	pidev	2000	VV, ÜKS	SJ
2.2.	Huviringid	pidev	pidev	pidev	pidev	pidev	pidev	100	VV, ÜKS	SJ
2.3.	Traditsioonilised üritused	pidev	pidev	pidev	pidev	pidev	pidev	1000	VV, SF	SJ
2.4.	Küla kokkutulek, juubeli tähistamine			juuli				2000	VV, ÜKS	SJ
2.5.	Küla ajaloo raamatu väljaandmine			aprill				6000	Leader, KOP, ÜKS	SJ
3.	Korras külateed									
3.1.	Külateede puhastus võsast	pidev	pidev	pidev	pidev	pidev	pidev		VV	VV
3.2.	Teede tolmuwabaks muutmine			juuni					VV	VV, SJ
3.3.	Laastre ja Kastja tee korrastus	juuni	juuni						VV	VV, SJ
3.4.	Üdruma-Liivi tee mustkatte rajamine				sept				RE	VV
3.5.	Teeviitade paigaldus		juuni					3000	VV, SF	VV, SJ
3.6.	Silla ehitus Kastjas üle jõe						aug	500 000	VV, SF, RMK	VV, SJ
4.	Külade heakord									
4.1.	Tänavavalgustuse laiendus				aug			10 000	VV	
4.2.	Murutraktori ostmine	mai						2500	KOP, ÜKS	SJ
4.3.	Küla heakorralgute korraldus	mai	mai	mai	mai	mai	mai	100	SJ	SJ
4.4.	Külakeskuse haljastuse korrashoid							400	ÜKS	SJ
									VV, SF	VV, SJ

Märkused:

RE – Riigi eelarve

SF – Struktuuri fondid

SJ – Üdruma Küla Seltsi juhatus

VV – Kullamaa Vallavalitsus

ÜKS – Üdruma Küla Selts

RMK – Riigimetsa Majandamise Keskus